

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

XIV. Quænam concessiones, vel acta morte Iudicis aut Prælati, ejusve
abdicatione exspirent, vel non exspirent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](#)

C A P U T X I V.

*Quanam concessiones, vel acta morte Judicis aut
Pralati, ejusve abdicatione expirent, vel
non expirent.*

I. **O**UTIDIANÆ occurunt causæ, in quibus ista versatur disputatio. In primis quæritur de illo qui *Judex* delegatus fuit, utrum potestas ejus expiret morte *delegantis*? Hac una distinctione quæstio ista dirimirur. Si delegatus in causa delegata processit usque ad primam litis contestationem, & sub hæc delegans Superior intereat vel deponatur, poterit delegatus inchoatum officium prosequi, cap. *Relatum*, de offic. jud. deleg. Sin minus, atque re adhuc *integra* intactaque, ejus omnino potestas desinit, quemadmodum finitur mandatum morte mandantis, i. *Mandatum*, C. mandati.

II. Innumeræ sunt concessionum species quæ nullatenus definitur per obitum concedentis, aut ejus ab officio abdicationem, nisi ab ejus successore vel generatim, vel in aliquo particulari revocentur. In his comprehenduntur literæ dimissoriarum ad Tonsuram, vel ad Ordines; facultates audiendi Confessiones Sacramentales, aut etiam absolvendi à reservatis; item dispensandi vel commutandi vota vel juramenta; licentia non residendi studiorum causâ, aut celebrandi Missas in domo privata, aut in loco non benedicto, aliaque gratiosæ concessiones.

III. Secus verò judicandum in pœnalisibus ac odiosis; odia quippe restringi, favores convenit ampliari, cap. *Odia*, de regul. jur. in 6. Hoc patet in censuris à Prælato impositis contra futuros delinquentes. Ita enim nequaquam eos ligant qui post mortem aut abdicationem Prælati decretum infringunt. Illi tamen qui vivente & adhuc proviso Superiori illas suā culpā incurrerunt, non solvuntur per ejus subsequentem obitum, sed adhuc ligati permanent. Id verò quod diximus, restringendum est ad censuras promulgatas à Prælato tanquam ab homine, seu Judice. Quæ enim à Prælato impositæ fuerint tanquam Legislatore, seu per modum Statuti, hæc in suo robore, illo etiam mortuo vel abdicato, perdurant, adeò ut Statuti post ejus obitum vel translationem transgressori perinde censuræ ligetur, ac si auctor Statuti Prælatus adhuc in eadem Prælatura viveret, nisi ante transgressionis actum successor aut Superior hoc idem Statutum revocasset, saltem quoad pœnam transgressoribus conaminata;

210

aut idem Statutum contraria consuetudine jam exolevisset, cap. fin. de offic. Legat.

I V. Quod dixi de odiosis ultra Judicis mortem non extendendis, patet in casuum reservatione, quæ cessat morte aut abdicatione reservantis, nec reviviscit nisi a successore renovetur. Excipe hinc tamen reservationem causum per synodalem deliberationem roboratam; tunc enim Statuti vim habet, ac proinde non exspirat amoto Prælato. Zerola Prax. Episc. part. I. verb. *Casus reservati*, num. 4.

V. Quia verò frequens exoritur quæstio de literis dimissoriis, quod hæc non desinat morte concedentis, utpote favorabiles & gratosæ & jam acceptatae, docent Zerola part. I. Praxis, verb. *Dimissoria*, §. *Ad nonum*: Navarra in cap. *Placuit*, num. 30. & 162. de penit. dist. 6. Suarez lib. 8. de legibus, cap. 31. num. 19. Azorius p. 2. lib. 3. cap. 49. num. 5. Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 28. num. 76. 77. 83. & 85. Bonacina de legib. disp. 1. quæst. 3. puncto 8. num. 27. Gratia namque perpetua est dum sit acceptata, l. *Falsæ*, C. de divers. rescr. & cap. *Decet*, de reg. jur. in 6. Decet concessum à Principe privilegium esse mansurum. Sanè potest successor gratosas præcessoris sui concessiones revocare, ac abolere, sive generales, sive particulares, can. *Sententiam*, 35. quæst. 9. & cap. 2. & 3. de precariis.

V I. Quod dictum est fundatur in regula generali, quam admittunt communiter Doctores, privilegium ritè obtentum, seu gratiam jam collatam non cessare morte vel amotione concedentis, nisi aliquâ particulâ restringatur. Id aperte fundatur per caput *Si cui* 36. de præbend. in 6. ex quo Glossa ibid. ita infert: *Nota quod gratia facta non exspirat per mortem concedentis, etiam si nondum ejus effectus sit adimpleatus*. Et in cap. *Si super gratia*, de offic. jud. deleg. in 6. ubi dicit Papa gratiam à Papa concessam posse post concedentis mortem etiam re integra exequitioni demandari. Ita *Navarra* cap. 27. num. 153. & consil. 1. de privileg. num. 1. Suarez lib. 8. de legibus, cap. 31. Sanchez lib. 8. de matrim. disput. 28. num. 64. Laiman lib. 1. tract. 4. cap. 23. num. 18. Filiuci tract. 10. cap. 10. quæst. 10. Bonacina de legib. disput. 1. quæst. 3. puncto 8. num. 19. & plures alii. Gratia verò cui annectitur particula limitans, finitur morte concedentis: ejusmodi particula esse possunt, *Quandiu vixeris*, aut *Usque ad beneplacitum nostrum*, aut *Quandiu volueris*, aut *dum nobis placuerit*, aut *Ad arbitrium nostra voluntatis*. Etenim consensus, voluntas, beneplacitum definit morte concedentis: ergo etiam privilegium, re integra, quod ab his dependet. Si autem dictum fuerit, *Donec revocavero*, non definit privilegium exempto è vivis concedente, nisi vivens revocaverit, ut prædicti Doctores scribunt. Inferendum hinc est, facultates illimitatè concessas extra contentiosam jurisdictionem, ut sunt literæ dimissoriae, dispensationes, facultates audiendi confessiones, aut absolvendi a reservatis, aliasque his similes concessiones non exspirare obitu concedentis.

VII. At vero contrarium tenendum est de literis justitiae , aut de contentioſa jurisdictione delegata. Illa enim jurisdictione ceflat concedente mortuo , aut amoto ab officio , modò res adhuc integra sit , hoc est usus jurisdictionis inchoatus non fuerit ante mortem vel motionem concedentis. Inchoatus autem censendus est jurisdictionis contentioſe usus , si à Iudice delegato pars fuerit citata juridicè , cap. Relatum , cap. Gratum , cap. Licit undique , de offic. jud. deleg. Deinceps enim delegatus J. index poterit semel inchoatam per citationem , aut litis contestationem causam mortuo delegante prosequi usque ad sententiam definitivam.

VIII. Idemque juris esse quidam dicunt in delegata potestate , non generali , sed particulari absolvendi certam aliquam personam à reservatis , aut dispensandi cum aliqua particulari persona ; talis enim gratia differt à generali concessione , quia generalis concessio absolvendi aut dispensandi sit in gratiam Confessorii , ideoque statim atque concessa vel acceptata est , dicitur facta & completa : & in talis potest in usum reduci , etiam ante omnem ejus usum Prælatus concedens subinde mortuus fuerit. At vero concessio quæ alicui tribuitur in gratiam tertiae particularis persona , non censetur esse in gratiam delegati , sed in gratiam illius propter quem specialiter sit delegatio : ideoque non dicitur gratia facta , vel completa , nisi postquam ejus usus fuerit inchoatus. Ideoque si ante usus istius inchoationem delegans excedat è vita , vel ab officio , talis concessio seu gratia non dicitur facta , sed solum quodammodo initiativa vel definitiva , donec extra suas causas in actum coepit reduci , putà per inchoatam confessionem : sic enim res jam non est integra , adeò ut si moriatur inter hanc inchoationem , & needum datum absolutionem aut dispensationem Prælatus qui delegaverat , debeat nihilominus persona delegata inchoatam potestatem prosequi ad perfectam executionem. Ita post Caetanum Bonacina loco cit. num. 25. Quæ tamen doctrina quoad hanc ultimam partem non est adeò firma & certa , quin plerique graves Doctores , ut Suarez , Majolus , Filluciūs & alii oppositum afferant , posse nimurum quemlibet delegatum Confessorem indifferenter uti potestate sibi delegata in gratiam tertiae particularis personæ , re adhuc integra , post mortem delegantis ; quemadmodum posset uti generali facultate sibi collata ad confessiones audiendas & absolvendas generaliter reservata , eaque uti incipere post mortem concedentis. Hoc sententiam ultimam longè antecedenti præferendam duco : tum quia plementum est , Ecclesiam esse in favorem fori conscientiae propensiorem , adeò ut nullâ ratione habita subtilioris istius distinctionis inter concessionem generalem aut particularem , habentes unum & eundem ordinem ad forum internum , quæ nusquam legitur in toto corpore Canonum , velit Ecclesia hasce indifferenter concessiones in favorem & gratiam poenitentium perdurare post obitum quoque concedentis , nisi revocentur. Omnes vero canones qui in oppositum proferuntur , de solo

Loquuntur

loquuntur externo foro , sive contentioso , sive gratio , ut de literis beneficiorum provisoriis , aliisque literis publicam habentibus exequutionem. Præallegata enim cap. Relatum , cap. Gratuum , & cap. Licet undique , de offic. jud. deleg. aperte loquuntur de jurisdictionis contentiose delegatione.

X. In aliis autem causis aut privilegiis quæ sunt quidem fori externi , sed non contentiofi , distinguendum est inter concessa privilegia odiosa aut favorabilia. Sacri enim Canones edicunt in privilegiis odiosis , qualia omnes fatentur illa esse qua Ordinariorum potestatem diminuant , aliorumque jus subtrahunt , ut in aliquos particulares totum transferatur ; in his , inquam , statuunt ut expirant morte concedentis re adhuc integrâ. Itaque Mandata Apostolica de providingo vacaturo Beneficio in favorem Tertii alicujus , cum sint maximè odiosa ob tres causas : primò quia præcipiunt Ordinariorum potestatem & libertatem conferendi : secundò quia immenses idoneos excludunt qui poterant illud Beneficium jure adipisci : tertio quia sic infringit Constitutio Lateranensis sub Alexandro III. Concilii Nulla Ecclesiastica ministeria , seu etiam Beneficia , vel Ecclesia tribuanur alieni , seu promittantur antequam videntur , cap. Nulla , de conciliis præbend. his de causis optimè distinguit cap. Si cui 36. de præbend. in 6. in Beneficiis quorum collatio de jure reservatur supremæ Sedi , ut qui habet ab eadem Sede privilegium conferendi personis idoneis Beneficium ad Apostolicam Sede jure devolutum , aut in eadem Sede , ejusve confiniis vacans , possit etiam re integra post deceplum etiam Papæ concedentis , & re adhuc integra , illud Beneficium cui volet idoneo conferre. Secus tamen ibidem decernitur , se per illam Apostolicam concessionem fuerit certa designata persona cui conferatur : eo enim casu vult Papa gratiam illam morte concedentis statim extingui , si res adhuc integra sit , hoc est si nondum processum fuerat ad collationem ante obitum Papæ concedentis : quia nimurum prædesignatio certæ personæ cui conferatur , est odiosa , ut dictum est. Ideoque ibidem decernitur hanc , re integra , per mortem Summi Pontificis extingui potestam. Ex adverso ubi nulla fuit particularis persona designata , cui conferatur , tum hoc idem caput Si cui , de præbend. in 6. tum etiam cap. Se super gratia , de offic. jud. deleg. in 6. luculentiter statuunt , istud collationis privilegium & gratiam , utpote favorabilem , exequutioni esse demandandam , quanvis antequam id fiat , Papa re adhuc integrâ decellerit. Ipsa (inquit) gratia , licet nondum sit in ejus exequutione processum , morte non perimitur concedentis. Atque ista tanquam vera & germana tenenda est inter favorabilia & odiosa privilegia . Vactio , secundum quam literæ dimissoriæ , literæ absolvitoriae , literæ dispensatoriæ , literæ Beneficiorum actus vacantium provisoriæ , aliæque similes non modò in interiori , sed etiam in exteriori foro non contentiose exequendas validæ perseverant , etiam postquam re integra is à quo concessæ fuerunt , decellerit. Distinctio vero illa vulgo recepta inter gratiam factam & non factam , & quæstiones illæ plena

plenæ anxietatis & incertitudinis, quibus circumstantiis discernendæ sunt
gratiæ facta à non factis, nihil habent lucis aut soliditatis, suntque effugia
& perplexa latibula illorum, quibus melior non occurrit ratio Canones in
speciem oppositos distinguendi. Denique sicut gratiæ vel privilegia quæ
aliorum jus commune transferunt in quarundam personarum particularem
utilitatem, sunt odiosa atque stricti juris, cap. Porrò, & cap. *Cum capella*,
de privilegiis: sic ex opposito privilegia quæ nemini præjudicant, locum sibi
vindicant inter favorabiles concessiones.

C A P U T X V.

Nova jura Gallicana, circa judiciarios causarum processus.

I. *U*AE libro isto haec tenus retuli de judiciariis processibus & causarum instructionibus, ad jus commune pertinent, atque etiam ad Francicos qui haec tenus viguerunt usus. Ceterum qui nunc temporis Dei gratiæ Regni hujus sceptra tenet Ludovicus
XIV. studio laudabili adductus litium ambages extricandi & prolixitates resecandi, duas edidit in plures distinctas titulos & articulos Constitutiones. Primam quidem anni 1667. posteriore anni 1670. Quarum prior provideret circa civiles majori ex parte; at posterior circa criminales processus. Utriusque Constitutionis præcipua capita exponenda censui, ut Lectoribus ulterior in his practicis rebus cognitio suppeditetur.

II. Priore Constitutione edicuntur quæ hic subjicio. Omnes in judicium citationes, Gallicè *Ajournemens*, erunt libellatae in omni tam Ecclesiastica quam Seculari Jurisdictione; hoc est, summatim comprehendent causam citationis, qualis ab actore in supplici libello exposita fuit, ejusque petitionem cum Judicis decreto, sub pena nullitaris & infligendæ multæ, tit. 2. art. 1. Seilicet ut citatus ad responsionem præparatus adveniat, cap. *Si Primates*, §.
quest. 2.

III. Tenerit apparitor duos secum testes sumere, qui citationi subscribent, art. 2. In citatione mentio fiet corum quibus significatum fuerit, & transsumptum citationis datum. Si nemo in domicilio repertus sit, tenebitur apparitor transsumptum citationis ad januam domicilii affigere, & vicinorem admonere, quem faciet in charta citationis subsignare; aut saltem ejus mentionem scripto faciet, si vicinus non vult, aut nescit signare. Ubi autem vicinus nullus erit, recurret apparitor ad loci Judicem, aut antiquorem Pragmaticum, qui citationis chartam linea calamo ductâ circumscri-